

УДК 37,016;81=111+37,091,39

ПІДВИЩЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ШКОЛЯРІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Нос Л.С., Корнявка М.С.

Львівський національний університет імені Івана Франка

У статті розглядається питання важливості застосування ігор на уроках англійської мови в початковій школі. Охарактеризовано значення ігор в розвитку та вихованні молодших школярів на початковому етапі. Описані основні функції ігор у процесі навчання англійської мови. Зазначено алгоритм використання ігор. У статті подано перелік рекомендацій щодо використання ігор для формування іншомовних навичок учнів початкової школи на початковому етапі вивчення англійської мови.

Ключові слова: гра, ігрові технології, учень, навчання, початкова школа.

Постановка проблеми. Процес інтеграції української освіти в європейський освітній простір зумовлює необхідність критичного осмислення процесу викладання в сучасній школі та пошуку нових форм, методів і прийомів навчання. Основні завдання освіти XXI ст. спрямовані не лише на здобуття знань, але й на вміння застосовувати їх на практиці, на розвиток творчого потенціалу особистості молодшого школяра з урахуванням вікових та особистісних якостей.

На уроці англійської мови особливе місце займають технології, які забезпечують активну участь кожного учня, стимулюють до спілкування.

Одним із дієвих засобів розвитку активності учнів та формування інтересу до навчання поряд з іншими методами та прийомами, які використовуються на уроках, є ігрова діяльність. Використовуючи гру як засіб навчання на уроці англійської мови, можна активізувати учнів, зосередити їх увагу та спонукати до розумової

праці. Крім того, гра знайомить дітей з мовним світом країни, сприяє формуванню комунікативних навичок та розвитку пізнавального інтересу до вивчення іноземної мови. Також гра надає можливість зробити освітній процес цікавим та захоплюючим, створює сприятливі умови для взаємодії усіх учасників колективу, залучаючи їх до активної діяльності. Тому питання організації ігрової діяльності молодших школярів на уроках англійської мови є надзвичайно актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про те, що проблема ігрової діяльності школярів завжди привертала увагу багатьох вчених, педагогів та методистів. Значний внесок у теорію та практику ігрових технологій внесли К. Ушинський, В. Сухомлинський, А. Макаренко, Ш. Амонашвілі, Д. Ельконін.

Дослідження в галузі застосування ігор на уроках іноземної мови у початковій школі здійснювали Н. Бібік, О. Близнюк, Л. Врублевська, Т. Гавінська, С. Ніколаєва Т. Олійник, Л. Панова, О. Федрикова, Т. Шкваріна та ін. Проте питання ефективності ігор у процесі формування іншомовної комунікативної компетенції у молодших школярів на уроках англійської мови потребує подальшого вивчення.

Метою статті є розкрити суть гри та показати її ефективність у процесі навчання англійської мови у початковій школі.

Виклад основного матеріалу. Про навчальну роль гри відомо давно. Гра виховує, навчає, розважає, соціалізує. В. Сухомлинський говорив: «Без гри немає і не може бути повноцінного розумового розвитку. Гра – це величезне світле вікно, через яке в духовний світ дитини вливається живлючий потік уявлень, понять про навколишній світ. Гра – це іскра, що запалює вогник допитливості» [5, с. 95].

Гра є найсильнішим мотивом у процесі оволодіння учнями англійською мовою, адже вона створює позитивне сприйняття та формує подальше ставлення школяра до мови, яка вивчається. Оскільки у дітей швидко зникає інтерес до завдань, які для них є занадто складними, важливо враховувати вікові особливості та розумові здібності школярів. Методисти радять знаходити такі підходи, щоб захопити учнів цікавою, захоплюючою роботою, в яку вони захочуть зануритися повністю. Все це про ігри. Адже за допомогою ігор класичне «зубріння» граматичного матеріалу чи лексичних одиниць перетворюється у захопливе дійство. Ігри захоплюють дитячу увагу, спонукають їх до самовдосконалення.

Як стверджувала Т. Шкваріна, сам факт, що гра пробуджує інтерес і активність дітей, дає їм можливість проявити себе в цікавій для них діяльності, сприяє більш швидкому і надійному запам'ятовуванню іншомовних слів та речень [7, с. 23].

У сучасній методиці існує чимало визначень поняття «гра». Розглянемо декілька з них:

- вільна форма діяльності дітей, яка пізнає, вивчає навколишній світ, відкриває широкий простір для особистої творчості, активності, самопізнання, самовираження;
- практика розвитку; діти грають тому, що розвиваються, а розвиваються, тому, що грають;
- основна сфера розвитку дітей, у ній розв'язуються проблеми відносин між дітьми,

набуття досвіду взаємовідносин між людьми в майбутньому [4, с. 4].

Отже, як видно з вищезазначеного у всіх визначеннях спільним є те, що гра – це розвиток. Коли дитина грається вона безсумнівно розвивається, набуває соціального досвіду (адже гра – це не тільки спілкування учня з учителем, але з іншими дітьми), що є необхідною умовою становлення свідомої особистості. За допомогою ігор вона вчиться працювати в команді, поважати та прислухатися до думок інших, щиро радіти перемозі та гідно приймати поразку.

Вважаємо за доцільне проаналізувати основні функції гри:

- Навчальна функція: під час ігрової діяльності діти засвоюють новий матеріал. Гра створює умови міжособистісного спілкування, що є запорукою оволодіння діалогічним мовленням.
- Мотиваційно-збуджувальна функція: стимулює інтерес учнів до іноземної мови, прагнення брати участь в іншомовному спілкуванні.
- Орієнтуюча функція: формує навички оцінювання вчинків та поведінки, як своїє так і інших.
- Компенсаторна функція: дає змогу розв'язувати протиріччя, що виникають між потребою учня виконати мовленнєву дію і неможливістю здійснити операції, що їх вимагає дія.
- Виховна функція: через гру забезпечується всебічний вплив на учнів.

Відповідно до вищеперерахованих функцій можемо стверджувати, що ігрова діяльність є провідною в практиці викладання англійської мови у початкових класах. Ігри формують у школярів позитивні якості особистості, зміцнюють позицію учня у колективі, сприяють його всебічному розвитку та самовдосконаленню.

На основі аналізу методичної літератури визначимо етапи використання ігор на уроках:

1. Визначити тему уроку та навчальний матеріал, який буде представлено учням.
2. Визначити цілі, яких ми хочемо досягнути на уроці, які навички сформувати або удосконалити.
3. Визначити завдання, які будуть розв'язані на уроці засобами ігрової діяльності.
4. Продумати хід гри і її місце в структурі уроку.
5. Підготувати наочний матеріал, технічні засоби.

Зазначимо, що ігрова діяльність посилює для учнів з різними рівнями навчальної успішності. У грі всі рівні. Буває так, що учень з слабшою підготовкою може бути першим у грі, оскільки тут він може проявити свою винахідливість, кмітливість та нестандартний хід мислення. Усвідомлення того, що завдання гри посилені для учня і дають йому однакові шанси на перемогу, допомагають йому долати сором'язливість, формують впевненість у процесі спілкування англійською мовою та мотивують до подальшого вивчення. Таким чином, результати навчання покращуються, а мовний матеріал засвоюється ефективніше.

На нашу думку, цінність гри в тому, що її можна використовувати на будь-якому етапі уроку (засвоєння нового матеріалу, актуалізація опорних знань чи контроль засвоєних знань). Доречним буде використання гри у процесі вивчення мовного матеріалу для формування мовлен-

невої компетенції. Вважаємо, що гра допомагає розвивати всі види мовленнєвої діяльності: аудіювання, читання, усне мовлення та письмо.

Ігри захоплюють увагу дітей, розвивають пам'ять. У процесі багаторазового повторення діти швидше запам'ятовують іноземні слова, структури, правила читання. Ігрова діяльність як засіб навчання на уроці англійської мови урізноманітнює навчання, створює умови для розвитку творчих здібностей школярів, критичного мислення.

Аналіз науково-методичних джерел дозволяє нам зробити висновок, що використання гри на уроці у початковій школі сприятиме формуванню у молодших школярів міцних знань з англійської мови. При цьому необхідно дотримуватись певних умов та рекомендацій:

1. Чітко та конкретно формулювати мету кожного уроку, вибирати відповідну гру, яка допомагатиме розв'язати поставлені завдання уроку.

2. Систематично використовувати навчальні ігри, урізноманітнювати та ускладнювати їх в міру формування в учнів навичок та удосконалення умінь.

3. При виборі гри враховувати її мету, вік учнів, на який вона розрахована, можливість поступового її ускладнення та лексичного наповнення.

4. Не затрачати багато часу на пояснення умов гри, приступати до її проведення тільки після того, як всі учні зрозуміють зміст та правила гри.

5. Враховувати інтереси та потреби учнів.

6. Здійснювати індивідуальний підхід та пам'ятати про суб'єкт – суб'єктні відносини між учнем та учителем.

7. Залучати всіх учнів до навчально-ігрової діяльності, незалежно від рівня знань.

8. Мотивувати учнів, демонструючи цікаві методи навчання англійської мови, зацікавлювати груо, як засобом навчання.

9. Оцінювати діяльність учнів, а не особистість.

10. Створювати позитивний емоційний фон навчання за допомогою гри, опосередковано впливати на хід і результати діяльності учнів.

11. Використовувати ігрові ситуації під час формування і удосконалення навичок діалогічного мовлення.

12. Використовувати ігрові елементи на уроках англійської мови для розвитку творчості молодших школярів та критичного мислення.

Висновки і пропозиції. Отже, гра є основним видом діяльності дитини в молодшому шкільному віці. Це – ефективний засіб для розвитку інтересу до вивчення іноземної мови, що допомагає сформувати мовну та мовленнєву компетенції учнів початкової школи. Гра на уроці значно полегшує навчальний процес, наповнює його цікавим змістом, дає широкі можливості для практичного застосування вивченого матеріалу. В умовах гри формується характер дитини, відбувається її підготовка до комунікативної взаємодії. Важливо врахувати, що успішність використання ігрової ситуації на уроці буде залежати від чіткої організації, залучення всіх учнів до гри та систематичності її проведення. Вважаємо, що такий підхід сприятиме підвищенню навчальної активності школярів молодшого шкільного віку. Подальшого дослідження потребує методика розробки ігор для формування соціокультурної компетенції молодших школярів, що є надзвичайно важливо на сучасному етапі розвитку нашого суспільства.

Список літератури:

1. Врублевська Л.В. Методичні розробки «Ігри на уроках англійської мови» / Л.В. Врублевська // Англійська мова та література. – 2009. – № 19-21 (245-247). – С. 63-67.
2. Гавінська Т.М. Ігри на уроках англійської мови як засіб формування комунікативної компетенції школярів. Методичний посібник / Уклала Т.М. Гавінська. – Слобідко-Охримовецький НВК, 2015 р. – 67 с.
3. Івченко-Чехолка Ю.В. Гра як метод іншомовного спілкування учнів початкової школи. Збірка ігор. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/zbirka-igor-z-inozemno-angliysko-movi-4581.html>.
4. Козак А.М. Використання гри на уроках іноземної мови / А.М. Козак // Англійська мова та література. – 2011. – № 14(312). – С. 4-6.
5. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям / Сухомлинський В.О. // Вибрані твори: в 5-ти т. – Т. 3. – К.: Рад. школа, 1977. – 670 с.
6. Фендрикова О.Т. Ігри на початковому етапі вивчення іноземної мови / О.Т. Фендрикова // Англійська мова в початковій школі. – 2008. – № 9(46). – С. 32-34.
7. Шкваріна Т.М. Англійська мова для дітей : програма, метод, реком. / Т.М. Шкваріна. – К.: Шк. світ, 2008. – 112 с.

Нос Л.С., Корнявка М.С.

Львовский национальный университет имени Ивана Франко

ПОВЫШЕНИЕ УЧЕБНОЙ АКТИВНОСТИ ШКОЛЬНИКОВ МЛАДШЕГО ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА НА УРОКАХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА СРЕДСТВАМИ ИГРОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Аннотация

В статье рассматривается вопрос о необходимости применения игр на уроках английского языка в начальной школе. Охарактеризовано значения игр в развитии та вихованні молодших школярів на початковому етапі. Описаны основные функции игр в учебном процессе иностранного языка. Указано алгоритм использования игр. В статье перечислены рекомендаций по использованию игр для формирования иноязычных навыков учащихся в начальной школе на начальном этапе изучения английского языка.

Ключевые слова: игра, игровые технологии, ученик, обучение, начальная школа.

Nos L.S., Kornyanka M.S.

Ivan Franko National University of Lviv

IMPROVING EDUCATIONAL ACTIVITY OF YOUNG PUPILS AT ENGLISH LANGUAGE LESSONS THROUGH GAMES

Summary

This article shows the importance of using games on English lessons in elementary school. It shows the place of games in the development and upbringing of junior pupils at beginning of learning foreign language. Article describes basic functions of games in the foreign language learning process. The game usage algorithm is indicated. There are a list of recommendations how to use games for the formation foreign language skills of elementary school students at the basic stage of studying the English language in the article.

Keywords: game, game technology, student, learning, elementary school.